

Artikkeli

VERTAISARVIOITU
KOLLEGIALT GRANSKAD
PEER-REVIEWED
www.tsv.fi/tunnus

Osallistuvan journalismin ankkuroivat käytännöt

Tässä artikkelissa tarkastellaan käytäntöjä, jotka tekevät osallistuvasta journalismista mahdollista. Osallistuvalla journalismilla (participatory journalism) tarkoitetaan tässä sellaista yhteistoiminnallista julkaisutoimintaa, joka nojaa oleellisin osin ei-journalisteihin ja jossa nämä osallistujat pääsevät omalla toiminnallaan vaikuttamaan julkaisuprosessin ja sitä kautta julkisuuteen. Tutkimuskohteena on kolme eurooppalaista, hiukan eri tavoin osallistumisen periaatetta soveltavaa julkaisua. Ensimmäinen on suuren avustajaverkoston avulla toimiva, vaihtoehtoinen *Voima*-lehti Suomesta, toinen on lähiöiden asukkaita osallistava paikallislehti *Södra Sidan* Ruotsista ja kolmas vapaaehtoisuuteen perustuva monikielinen verkkoaikakauslehti *Cafébabel*, jolla on keskustoitimitus Pariisissa ja vapaaehtoisia kaupunkitiimejä ympäri Eurooppaa. Aineistona artikkelissa käytetään kokonaisuutta, joka koostuu havainnoinnista, valokuvista sekä haastatteluista. Tutkimuksen teoreettinen viitekehys koostuu käytäntöteoriasta ja analyysissä hyödynnetään käytännön käsitettä ja puretaan osallistuminen sen toiminnallisiin, materiaalsiin ja merkityksistä koostuviin osiin. Analyysissä erotellaan aineistosta neljä ankkuroivaa käytäntöä, jotka organisoivat osallistumista kaikissa kolmessa tapauksessa: tunnettyö, liikkuvuus, resurssien hallinta ja laadunvalvonta. Samalla kun ankkurit pitävät yllä osallistuvaa journalismia, ne ovat ristiriitaisia eikä valta jakaudu tasaisesti niiden sisällä.

AVAINSANAT: Ankkuroiva käytäntö, journalismin tutkimus, käytäntö, käytäntöteoria, monipaikkainen etnografia, osallistuminen, osallistuva journalismi

Journalismi on viime vuosikymmeninä avautunut myös sellaisille toimijoille, jotka eivät tee uutisia tai muita journalistisia esityksiä ammatikseen. Kansalaisten mahdollisuudet osallistua journalismin tekemiseen, jakamiseen ja tulkitsemiseen ovat lisääntyneet etenkin digitalisoitumisen vuoksi (Barnes, R. 2016), sillä uudet teknologiat ovat tehneet helpommaksi esimerkiksi valokuvien ottamisen ja lähettämisen, yleisön ja toimittajien välisen yhteydenpidon ja reaaliaikaisen kommentoinnin. Osal-

listumisen sisään mahtuu hyvin monenlaisia aineksia, ja sen on nähty toisaalta avaavan kansalaisille demokraattista toimintatilaa, mutta toisaalta vain tarjoavan yrityksille halvempia keinoja tuottaa ja jakaa materiaalia (ks. esim. Kreiss & Brennen 2016, 301–303).

Osallistumista on journalismin tutkimuksen kentällä tutkittu etenkin ”osallistuvan journalismin” (”participatory journalism”, ks. Singer ym. 2011) käsitteen kautta. Oxfordin sosiaalisen median sanakirja määrittelee osallistuvan journalismin sellaiseksi yhteistoiminnalliseksi journalismin muodoksi, jossa amatöörit ovat aktiivisesti mukana keräämässä, raportoimassa, analysoimassa tai jakamassa uutisia, informaatiota tai kuvallista materiaalia (Chandler & Munday 2016). Osallistuvaa journalismia on tarkasteltu pääosin kahdesta suunnasta. Ensimmäinen näkökulma on keskittynyt nimenomaan digitalisoitumisen avaamiin mahdollisuuksiin. Tämän tutkimuslinja on käsitelty pääosin valtavirtamedian vakiintuneita toimijoita ja kartoittanut sitä, millä välineillä, sovelluksilla tai alustoilla (ja kuinka onnistuneesti) yleisölle on tarjottu osallistumismahdollisuuksia (esim. Kammer 2013). Toinen linja on puolestaan ollut kiinnostuneempi journalismiin avautuneista osallistumismahdollisuuksista demokraattisena ja poliittisena kysymyksenä. Nämä tutkimukset ovat usein – vaikka eivät pelkästään – keskittyneet radikaaleihin ja lyhytikäisiksi jääneisiin vaihtoehtomediioihin (esim. Platon & Deuze 2003).

Näiden päälinjojen vuoksi sellaiset osallistuvan journalismin organisaatiot, jotka ovat toimineet jo jonkin aikaa ja luoneet toiminnalleen pysyvyyttä mutta eivät ole osa vakiintunutta valtavirtamediaa, ovat jääneet vähemmälle huomiolle. Tällaiset välitason organisaatiot eivät ole suuria mediataloja mutta eivät myöskään vastaperustettuja start up -yrityksiä tai yksittäisiä blogeja. Niitä tarkastelemalla voi lisätä ymmärrystä osallistumisesta, joka toteutuu kontekstissa, jossa on jo rutinoituneita toimintamalleja mutta ei institutionalisoitumisen mukanaan tuomaa jäykkyyttä tai hitautta. Siksi ne avaavat erityisen hyvän mahdollisuuden tutkia osallistuvan journalismin peruskäytäntöjä.

Tässä artikkelissa tarkastelen journalistista osallistumista kolmessa tällaisessa pienessä osallistuvan journalismin organisaatiossa: suomalaisessa vaihtoehtoisessa *Voima*-lehdessä, ruotsalaisessa kansalaislähtöisessä *Södra Sidan* -paikallislehdessä sekä yleiseurooppalaisessa verkkoaikakauslehdessä *Cafébabelissa*. Organisaatioiden perustamisajatuksena on ollut tarjota vaihtoehtoinen väylä journalistiselle julkaisemiselle ja haastaa institutionaalisia medioita. Kaikki nämä julkaisut ovat toimineet jo yli kymmenen vuotta, joten ne eivät ole enää yksittäisten avainhenkilöiden toiminnan varaan rakentuvia. Näitä julkaisuja tarkastelemalla voi siten lisätä ymmärrystä siitä, mitkä käytännöt tekevät osallistuvasta journalismista mahdollista ja pitävät sitä yllä vielä alkuinnostuksen laannuttuakin.

Näitä tapauksia yhdistää myös avoimuus ja osallistuvuus: niiden julkaisutoimintaa pyörittää pieni ammattitoimittajien toimitus, mutta julkaisuja ei kuitenkaan voitaisi tehdä ilman eri tavoin osallistuvia ei-journalisteja, kansalaisia. Organisaatiot edustavat kuitenkin osallistuvan journalismin erilaisia ilmenemismuotoja: *Voimassa* avustajat tuottavat juttuja palkkiota vastaan, ja toimittajat editoivat tekstit valmiiksi, *Södra*

Sidanissa toimittajat hakevat juttuihinsa näkökulmaa paikallisten asukkaiden keskusteluista mutta kirjoittavat jutut itse ja *Cafébabelissa* vapaaehtoiset tekevät ja kääntävät lähes kaiken julkaistavan materiaalin, ja toimittajien tehtävänä on koordinoita prosessia.

Journalismin avautuminen on haastanut miettimään uudelleen myös teorioita, joilla journalismia voi käsitteellistää. Tutkijat ovat viitanneet esimerkiksi verkostoteoriaan ja ”verkostoituneeseen journalismiin” (Heinrich 2012) käsitteellistäessään tapoja, joilla ammattimaisen journalismin ja sosiaalisen median käytännöt toimivat vuorovaikutuksessa. Toiset ovat sen sijaan valinneet teoreettiseksi pohjaksi erilaiset mediaekosysteemitteorit ja käyttäneet käsitettä ”uutisekosysteemi” halutessaan korostaa sitä, että toimitukset eivät enää ole ainoita paikkoja, joissa uutisia tehdään, vaan että journalismia tarkasteltaessa tulee ottaa huomioon monia eri toimijoita, jotka saman ekosysteemin sisällä osallistuvat journalismin tuottamiseen ja kuluttamiseen (Anderson 2016).

Sekä tutkimuskohteeni että yllä esitetyt teoreettiset käsitteet osoittavat, että osallistuva journalismi haastaa etenkin professionalismiteorioita, jotka ovat pitkään määrittäneet journalismin tutkimuksen teoriaperinnettä (Steenen & Ahva 2015). Professionalismiteorit käsitteellistävät muun muassa sitä, kuinka toimittajan työ on ammattimaistunut koulutuksen ja järjestäytymisen vuoksi, mitkä arvot ja normit tätä ammattikuntaa ja -kulttuuria määrittävät, ja miten toimittajan ammatti erottuu muista julkisuuden rakentamiseen vaikuttavista professioista (ks. esim. Waisbord 2013). Kuitenkin, kun koetetaan hahmottaa tapoja, joilla laventunut journalistinen kenttä toimii – eikä tarkastella pelkästään toimittajia ammatillisena ryhmänä – professionalismin käsite tarjoaa vain osittaisen avun. Monet sellaiset osallistumista käsittelevät tutkimukset (ks. Hermida & Thurman 2008; Lewis 2012; Ahva 2010), jotka ovat ottaneet professionalismin lähtökohdakseen, ovat korostaneet journalistisen ammatikulttuurin ja kansalaisosallistumisen välistä kitkaa: ammattikunnan halua ylläpitää ja kontrolloida rajaa journalismin ja ei-journalismin välillä (Karlsson ym. 2015, 298). Osallistuminen haastaa etenkin keskeisen normin journalismin riippumattomuudesta. Kitkaa korostavat tulokset ovat siten varsin ymmärrettäviä, mutta tässä viitekehyksessä ei-journalistien toiminta on tullut käsitellyksi toimittajien ehdoilla tai ainakin heidän ammattikulttuuriaan jäsentävän teorian kautta (Borger ym. 2016, 709). Jos tästä epätasapainosta haluaa irtautua, on syytä hakea teoreettisia selkänöjää muualta.

Tämän vuoksi tarkastelen tässä artikkelissa journalismia ja osallistumista niin sanotun käytäntöteorian (”practice theory”) tarjoamien käsitteiden avulla ja selvitän, mitkä käytännöt määrittävät osallistuvaa journalismia ja tekevät siitä mahdollista epävakauksista huolimatta. Käytäntö-käsite ei rajaa ulos erilaisia toimijaryhmiä eikä määrittele journalismia vain ammattilaisten näkökulmasta, mutta ei myöskään rajaudu tilallisuutta korostaviin metaforiin, kuten verkoston tai ekosysteemin käsitteisiin.

Aloitan purkamalla käytäntö-käsitteen osiin ja yhdistämällä teorian osallistuvaan journalismiin. Kuvailen sitten tarkemmin aineistoni ja käyttämäni menetelmät ja esitelen analyysiluvuissa neljä ankkuroidua ydinkäytäntöä, jotka tuottavat osallistuvaan journalismiin pysyvyyttä. Loppuluvun keskeisin huomio on se, että vaikka ankkuroidvat

käytännöt yhdessä tekevät osallistumisesta journalistisena käytäntönä mahdollista, ne eivät välttämättä itsessään ole valtaa jakavia ja demokraattisia vaan myös ristiriitaisia ja epätasa-arvoisiakin.

Käytäntöteoria ja käytännön käsite

Käytäntöteorialla ("practice theory", ks. esim. Schatzki 2011) viitataan teoriaperinteeseen, johon kuuluu löyhästi toisiinsa kietoutuvia tapoja ymmärtää sosiaalista ja kulttuurista ympäristöämme – sen pysyvyyttä ja muuttumista – käytännön käsitteen avulla. Käytännön käsite on eri tieteenaloilla määrittely hiukan eri tavoin, mutta käytäntöteoriaa yhtenäisenä teoriaperinteenä käsittelevän kirjallisuuden perusteella olen päättänyt seuraavaan määritelmään: käytännöt ovat tunnistettavia ja toistettavissa olevia kokonaisuuksia, jotka koostuvat materiaalisista, toiminnallisista ja merkityksiä tuottavista elementeistä (vrt. Schatzki 2001, 56–61; Barnes B. 2001, 27; Reckwitz 2002, 250; Shove ym. 2012, 7, 23–25).

Tämän perusteella käytäntö syntyy, kun tietyt *materiaaliset* elementit (esim. objektit, tarvikkeet, teknologiat, kehot, paikat), *toiminnalliset* elementit (esim. liikkuminen, tekeminen, ajoittaminen) sekä näihin liittyvät *merkitykset* (esim. sanominen, tulkitseminen, arvioiminen, tunteminen) toistuvat ja muodostavat toisistaan riippuvaisen kokonaisuuden (Ahva 2017a). Kutsun materiaalisuutta, merkitystä ja toimintaa käytännön kolmeksi peruselementiksi.

Käytännöt linkittyvät muihin käytäntöihin muodostaen toisiinsa sidostuneita *käytäntökokonaisuuksia* ja lopulta kudoksen, joka pitää koossa monimutkaisia sosiaalisia rakenteita ja samalla erottaa erilaisia rakenteita toisistaan (Shove ym. 2012, 36). Käytäntöteoriassa huomio siis kohdistetaan näihin sosiaalisessa ympäristössämme havaittavissa oleviin, toistuviin ja tunnistettaviin kokonaisuuksiin, jotka pitävät yllä sosiaalisia rakenteita. Käytäntö ei kuitenkaan tarkoita vain rutiinia tai tapaa, sillä vaikka käytännöt ovat toisteisia ja sitä kautta pysyvyyttä tuottavia, niihin liittyy myös muutoksen mahdollisuus (ks. Barnes, B. 2001).

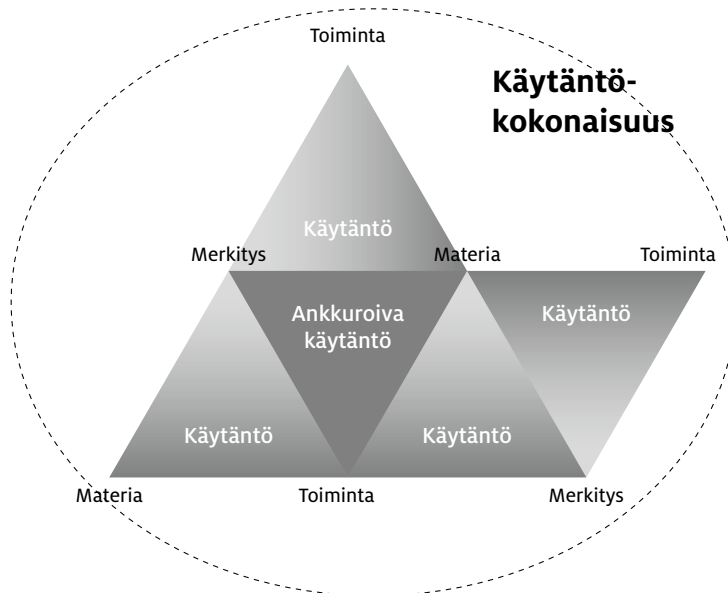
Muutoksen mahdollisuus liittyy siihen, että aina on olemassa yhtä aikaa valtavirtaisia (dominantteja) käytäntöjä ja marginaalista löytyviä vaihtoehtoisia (alisteisia) käytäntöjä (de Certeau 1984). Rakenteellisia muutoksia voi siten tapahtua näkyvillä ja aktiivisesti tuotetuilla keinoilla (esim. tietoiset muutokset politiikassa), jolloin valtavirtaiset käytännöt kumotaan vaihtoehtoisilla (Swidler 2001, 96). Useimmiten kulttuurinen ja sosiaalinen muutos kuitenkin tapahtuu, kun jokin käytännön sisäisistä peruselementeistä muuttuu (objektit, tekeminen tai merkitykset) ja alkaa sitä kautta muuntaa myös itse käytäntöä ja sitä laajempaa kudelmaa, jonka osa kyseinen käytäntö on. Esimerkiksi pyöräily käytäntönä muuntuu silloin, jos jokin siihen liittyvä materiaallinen elementti uudistuu (ks. Shove ym. 2012): sähköpyörän yleistyminen alkaa muuntaa niitä toimintoja, joita pyörällä voi tehdä (liikkuminen ilman polkemista) sekä merkityksiä, joita pyöräilyyn liittyy (vähemmän liikuntaan ja enemmän paikasta toiseen siirtymiseen liittyviä merkityksiä). Yksittäisessä käytännön peruselementissä tapahtuva

muutos tuottaa muutospainetta myös muihin elementteihin ja lopulta *variaation* koko käytäntöön (Raetzsch 2015, 71).

Rakenteellista pysyvyyttä käytännöt sen sijaan tuottavat *ankkuroinnin* kautta (ks. Swidler 2001; Couldry 2004). Kun käytännöt ”kudostuvat” ja muodostavat käytäntökokonaisuuksia, ne alkavat toimia toistensa kanssa entistä tiiviimmässä yhteistyössä. Tässä prosessissa jotkin yksittäiset käytännöt ottavat vahvemman roolin ja alkavat määrittellä ehtoja ja keinoja, joilla käytäntöjen väliset kudokset muodostuvat ja joilla kokonaisuudet pysyvät koossa (Shove ym. 2012, 91–92). Swidler (2001) kutsuu tällaisia määritteleviä käytäntöjä ankkuroiviksi käytännöiksi. Olen tiivistänyt kuvioon 1 oman tulkintani siitä, kuinka jokin tietty käytäntö asettuu kudelman keskelle ja samalla osaksi monia muita käytäntöjä ja alkaa siitä ankkuroida muiden käytäntöjen paikkoja ja muodostaa kokonaisuuksia. Ankkuroivat käytännöt toimivat usein hiukan piilossa ja pinnan alla, sillä ne saattavat tuntua toimijoista niin ilmeisiltä, ettei niitä osata eritellä, kyseenalaistaa tai edes nimetä. Ne voidaan siten nähdä oleellisiksi osiksi siinä, miten käytäntökokonaisuudet ja myöhemmin rakenteet alkavat muodostua (Giddens 1984).

Ankkuroivien käytäntöjen tunnistaminen ei ole yksinkertaista, mutta niiden jäljille voi päästä havainnoimalla näkyviä ja tunnistettavia käytäntökokonaisuuksia ja käytäntöjä, ja tämän jälkeen purkamalla nämä materiaalsiin, toiminnallisiin ja tulkinnallisiin elementteihin. Kun näitä elementtejä tarkastelee ensin erikseen ja alkaa sitten etsiä niiden välisiä yhteyksiä (esim. ajallisia, tilallisia tai kontekstisidonnaisia) voi hahmottaa pinnan alla toimivia ankkuroivia käytäntöjä.

Kuvio 2: Ankkuroivat käytännöt osana käytäntökokonaisuutta.

Journalismi ja osallistuminen käytäntöteorian valossa

Käytäntö on ollut keskeinen käsite muun muassa sosiologian ja antropologian tieteenaloilla. Viime aikoina se on alkanut kiinnostaa tiedeyhteisöä yhä laueammin, myös median ja journalismin tutkijoita (Bräuchler & Postill 2010; Raetzsch 2015). Näen tälle sysäykselle kaksi pääsyttä. Ensimmäinen liittyy Bruno Latourin (2005) toimijaverkoteorian tarjoamien analyttisten välineiden kasvavaan suosioon; etupäässä siihen, että ei-inhimillisille toimijoille, kuten koneille, teknologioille ja vaikkapa algoritmeille, on haluttu antaa mediatutkimuksessa enemmän tilaa. Toinen säie vie Nick Couldryn (2004) ehdotukseen, jonka mukaan mediaa olisi hyvä teoretisoida käytäntönä, ei pelkästään tuotannon ja vastaanottamisen muodostamana vastaparina. Couldryn mukaan tämä auttaisi kohdentamaan katsetta myös niihin toimijoihin, jotka eivät toimi institutionaalisisessa kontekstissa tai jotka vaikuttavat median toimintaan epäsuorasti.

Käytäntöteoria soveltuu hyvin myös journalismin käsitteellistämiseen, sillä journalismin voi nähdä koostuvan toistettavista ja tunnistettavista käytäntökokonaisuuksista (ks. lisää Ahva 2017a). Journalistisessa työprosessissa tällaisia keskeisiä käytäntökokonaisuuksia ovat havainnoiminen, valikointi, aineiston käsittely, jakelu ja tulkinta (Domingo ym. 2008). Käytäntöteorian näkökulmasta journalismin voi siten mieltää julkisen viestinnän rakenteeksi, joka muodostuu, kun erilaiset toimijat – niin journalistit kuin kansalaisetkin – toteuttavat käytäntökokonaisuuksia, joissa muodostuu faktapohjaisia, ajankohtaisia ja tarkastettuun tietoon pohjautuvia esityksiä (ks. Raetzsch 2015; Hemánus 1990, 14). Osallistuminen ei kenties vielä kuulu yllä mainittujen keskeisten käytäntöryppäiden joukkoon, mutta nykyisessä jälkiteollisessa toimintaympäristössä se on nousemassa yhä tärkeämmäksi tekijäksi, koska monet erilaiset ei-journalistiset toimijat ottavat osaa journalistiseen prosessiin ja pääsevät siten vaikuttamaan myös siihen, millaista journalismi on (Anderson ym. 2012).

Tässä artikkelissa käsittelen osallistumista journalistisena käytäntökokonaisuutena, jossa asianosaiset toimijat pääsevät vaikuttamaan heitä koskeviin päätöksiin (vrt. Pateman 1970, 68–71). Toisin sanoen, osallistumisessa on aina kyse vallasta; siitä että osalliset otetaan mukaan päätöksentekoon, joka tapahtuu yhteistoiminnallisesti ("co-deciding", Carpentier 2015). Journalismin yhteydessä osallistumisessa on kyse siitä, että kansalaiset saavat mahdollisuuden vaikuttaa julkaistavaan journalismiin. Lisää merkittävyyttä osallistuminen journalismin kohdalla saa siitä, että journalismi avaa väylän julkisuuteen: se on reitti yhteiskunnalliselle ja poliittiselle vaikuttamiselle. Osallistuminen voi siten journalismissa saada eri ilmenemismuotoja, kohdistua julkaisemisen eri vaiheisiin ja toimintoihin tai jopa journalismin yli, esimerkiksi politiikkaan, kulttuurikentälle, työelämään tai omaan yhteisöön (ks. Ahva 2017b). Osallistuminen voi myös toteutua eri intensiteetein (Peters & Witschge 2015), mutta perusajatukset yhdessä päättämistä ja vaikuttamisesta kuitenkin määrittävät sitä.

Yllä esitetyn perusteella osallistuvalla journalismilla viitataan siis tässä artikkelissa sellaiseen julkaisuutoimintaan, joka nojaa oleellisiin osin ei-journalistien toimintaan ja jossa erilaiset osallistujat pääsevät päättävä- ja toimintavaltaa jakamalla vaikutta-

maan julkaistaviin juttuihin ja sitä kautta julkiseen elämään. Kun osallistumisen käsitteen kytkee ajatukseen vallan jakamisesta, päästään myös sen kriittisen kysymyksen äärelle, mihin kaikkeen kansalaiset toimintansa kautta pääsevät vaikuttamaan: missä ja miten valtaa jaetaan, jos jaetaan. Tutkimuskysymykseni on: *mitkä ankkuroivat käytännöt määrittävät osallistuvaa journalismia ja millaisia vaikutuksia niillä on osallistumiseen valtaa jakavana käytäntönä?* Seuraavaksi esittelen lähemmin tutkimuskohteikseni valikoituneita julkaisuja ja niiden erilaisia taustoja.

Tarkastelussa kolme julkaisua: *Voima*, *Södra Sidan* ja *Cafébabel*

Voima, *Södra Sidan* ja *Cafébabel* valikoituivat tutkimuskohteikseni sen vuoksi, että ne tarjosivat lavean näköalan osallistumiseen: kaikki toimitukset toimivat osallistavasti mutta käytännössä sovelsivat otetta eri tavoin. Halusin myös tarkastella sellaisia julkaisuja, jotka olivat löytäneet itselleen sopivat toimintatavat eivätkä enää olleet kokeiluvaiheessa. Lisäksi halusin tuoda esille sen, mitä osallistuva journalismi on eurooppalaisessa kontekstissa, sillä usein tämän aihealueen tutkimuskirjallisuuden esimerkit ovat amerikkalaisia.

Voima on kuukausittain ilmestyvä mainosrahoitteinen ilmaislehti, jota jaetaan telineissä Suomen suurimmissa kaupungeissa ja lehdellä on myös oma verkkosivu. Vuonna 2014 tutkimuksen aineistoa kerätessäni Helsingissä toimivaan ydinorganisaatioon kuului – enemmän ja vähemmän kiinteästi ja erilaisilla sopimuksilla – noin kahdeksan henkeä, joista noin puolet oli toimituksellista henkilöstä ja puolet myynnin, markkinoinnin ja jakelun henkilöstöä. Tämän ydinjoukon lisäksi *Voimalla* on laaja avustajaverkosto, joka koostuu muun muassa aktivisteista, taiteilijoista, freelancereista ja tutkijoista. *Voiman* osallistujat eivät siis asetu puhtaasti ”kansalaisen” tai ”amatöörin” rooliin, sillä osa avustajista on ammatiltaan toimittajia. Lehden silloisen päätoimittajan mukaan oleellista *Voiman* osallistuvuudessa on se, että ”toimituksen subjekti on sen ulkopuolella”. *Voima* on perustettu 1999.

Voiman toimitus kirjoittaa jonkin verran omia juttuja, mutta enimmäkseen se ottaa vastaan ulkopuolisten avustajien juttuehdotuksia, valikoi niistä kiinnostavimmat ja editoi näistä aineksista valmiita tekstejä. Avustajat saavat julkaistuista lehtijutuista ja blogiteksteistä korvauksen, mutta palkkio vaihtelee tarvittavan editoinnin mukaan eikä aina välttämättä vastaa täysimittaisia freelancer-taksoja. Tämä tarkoittaa sitä, että juttujen kirjoittamista *Voimaan* motivoi usein jokin muukin tekijä kuin palkkio. Usein taustalla on laveasti hahmoteltuna vasemmistolainen, ekologinen tai jopa anarkistinen ajatusmaailma ja kokemus siitä, että tästä näkökulmasta maailmaa tarkastelevat jutut eivät pääse esiin suomalaisessa mediakentässä. *Voima* julkaisee muun muassa pitkiä artikkeleita, kolumneja, kulttuuriarvioita ja niin sanottuja vastamainoksia. Aiheet käsittelevät esimerkiksi taloutta, politiikkaa, ihmisoikeuksia, ympäristökysymyksiä, taidetta ja tiedettä.

Södra Sidan on Tukholman eteläisissä lähiöissä ilmestyvä paikallislehti, joka toimii mainosrahoitteisesti ja joka jaetaan kotikantona. Toimitus sijaitsee Skärholmenissa,

mutta lehden toiminta-alue on laajentunut sen olemassaolon aikana muillekin lähi-alueille. Ydinorganisaatioon kuuluu kymmenisen henkeä, joista puolet toimii myynnin puolella. *Södra Sidan* ilmestyy kerran viikossa ja toimitusfilosofiaansa se on saanut vaikutteita amerikkalaislähtöisestä kansalaisjournalismin ajatuksesta ("public journalism", Beckman 2011; Ahva 2010). *Södra Sidanin* päätoimittajan mukaan lehden toimitus toimii julkisen keskustelun fasilitaattorina ja moderaattorina ja "lehti on kutsukortti, jolla ihmiset kutsutaan mukaan keskusteluun niistä asioista, joita he itse pitävät tärkeinä". Lehti perustettiin vuonna 2006.

Kaikkiaan *Södra Sidan* avaan ovensa osallistumiselle hiukan eri tavoin kuin *Voima*, sillä paikalliset ihmiset eivät useinkaan osallistu sisällön tuottamiseen kirjoittajina ja kuvaajina vaan pikemminkin keskustelukumppaneina. Ilman heidän osallistumistaan *Södra Sidanin* kansalaislähtöinen tekeminen ei kuitenkaan olisi mahdollista. Kansalaisjournalismin periaatteiden mukaan *Södra Sidanin* jutut pyritään aina kirjoittamaan niin, että niiden aiheet ja näkökulmat nousevat paikallisesta, arkisesta kokemuksesta, eivät niinkään päättäjiltä, viranomaislähteistä tai tiedotteista (ks. Ahva 2010). Samalla tavoitteena on tehdä paikallisjournalismia ratkaisukeskeisesti. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että toimitus toimii tiiviissä vuorovaikutuksessa monikulttuurisen paikallisyhteisön ja alueella toimivien yhdistysten, koulujen, toimintakeskusten ja seurojen kanssa. Toimitus järjestää lukijapaneeleita, joihin se kutsuu asianosaisia etsimään kysymyksiin ratkaisuja. Lehden keskeisin juttutyyppejä on "På torget" -nimeä kantava keskiaukeama, jota päätoimittaja kutsuu "deliberatiiviseksi uutisfeatureksi" (Beckman 2011). Sivulla käsitellään erilaisia teemoja liikennesuunnittelusta uskontoon.

Cafébabel on yleiseurooppalainen, nuorekas verkkokaikakauslehti. Kyseessä on pelkästään verkossa toimiva julkaisu, jota koordinoi Pariisissa toimiva keskustoimitus. Tämä on noin kymmenen hengen palkattu tiimi, johon kuuluu muutama toimihenkilö ja loput ovat toimituksellista henkilöstöä. *Cafébabelin* taustalla on kansainvälinen järjestö (Babel International), jonka päämaja on Pariisissa. Yhdistyksen kautta julkaisulle haetaan rahoitusta muun muassa Euroopan Unionin eri toimielimistä ja yksityisiltä säätiöiltä. *Cafébabel* on kuusikielinen: verkkolehden versioita julkaistaan englanniksi, saksaksi, italiaksi, espanjaksi, puolaksi ja ranskaksi. Julkaisun perusti vuonna 2001 joukko eurooppalaisia vaihto-opiskelijoita, sillä he kaipasivat mediaa, joka käsitelisi eurooppalaisia asioita yhteisessä kehyksessä eikä korostaisi kansallisvaltioiden ja kielialueiden eroja. Toimintavuosiensa aikana *Cafébabel* on kasvanut ja vakiinnuttanut paikkaansa, vaikka sen talous onkin edelleen riippuvainen projektirahoituksesta. *Cafébabelin* päätoimittaja tiivistää, että osallistuminen on organisaatiossa kaikki kaikessa: "Jos meillä ei olisi vapaaehtoisia osallistujia, meillä ei olisi koko mediaa."

Osallistuminen *Cafébabelissa* tarkoittaa sitä, että lähes kaiken sisällön sekä käännökset tuottaa noin 1500 vapaaehtoisen joukko ympäri Eurooppaa. Osallistujat ovat pääasiassa nuoria: viestinnän, politiikan tai kielten opiskelijoita tai vastikään työelämässä aloittaneita nuoria aikuisia. Kirjoittajat, kuvaajat ja kääntäjät eivät saa osallistumisestaan mitään rahallista korvausta, sillä toiminta on täysin vapaaehtoisuuteen perustuvaa. Yksittäiset sivustolle rekisteröityneet käyttäjät voivat julkaista juttujaan vapaasti muiden käyttäjien nähtäville tai julkaista juttujaan kaupunkiblogeissa, joiden

toimintaa pyörittävät Euroopan eri kaupungeissa – muun muassa Berliinissä, Brysselissä ja Budapestissä – toimivat vapaaehtoiset tiimit. Blogit julkaisevat paikallisesti kiinnostavia juttuja esimerkiksi kulttuuritapahtumista, politiikasta tai vapaa-ajasta. Blogeista nostetaan parhaita artikkeleita pääverkkolehteen julkaistavaksi, mutta päälehteen voi lähettää materiaalia julkaistavaksi myös suoraan. Julkaisun tyyli on epämuodollinen: Euroopan asioita pyritään käsittelemään muutenkin kuin virallisten instituutioiden näkökulmasta.

Aineisto ja analyysimenetelmä

Olen tarkastellut osallistumista yllä esitellyissä organisaatioissa ja niiden ympärillä monipaikkaisen etnografian keinoin (Marcus 1995; Saukko 2003, 176–107). Tarkoituksena ei niinkään ole ollut vertailla eri kohteita keskenään, vaan saada esiin eri puolia samasta ilmiöstä tarkastelemalla erilaisissa konteksteissa ja hiukan erilaisin periaattein mutta osallistavasti toimivia mediaorganisaatioita. Tässä tutkimuksessa otin kohteekseni julkaisujen ympärille muodostuneet käytäntöyhteisöt (”communities of practice”, Wenger ym. 2002), sillä en halunnut rajata tutkittavaa ryhmää joko journalisteihin tai osallistujiin. Käytäntöyhteisön käsitteellä viitataan yhdessä toimiviin ryhmiin, joita yhdistää jokin jaettu huoli, ongelma tai aihe ja jotka syventävät tietotaitoaan tästä aiheesta säännöllisessä keskinäisessä vuorovaikutuksessa (emt., 4). *Voimassa* käytäntöyhteisöä yhdistävä tekijä tuntui olevan halu tarjota suomalaisen julkiseen keskusteluun vaihtoehtoisia näkökulmia, *Södra Sidanissa* tarve vaikuttaa alueen hyvinvointiin sekä moniarvoisuuteen ja *Cafébabelissa* into etsiä nuoria eurooppalaisia yhdistäviä teemoja.

Keräsin aineistoni etnografisia menetelmiä yhdistellen vuosien 2014–2015 aikana. Ensinnäkin havainnoin organisaatioiden keskustoituksia: Pariisissa vietin kaksi päivää, Helsingissä viisi päivää ja Tukholmassa seitsemän päivää. *Cafébabelin* osalta täydensin havainnointia Brysselissä toimivan kaupunkitiimin toimituskokouksista: osallistuin kolmeen kokoontumiseen ja seurasin myös tiimin sähköposti- ja Facebook- viestintää. Havainnoinnissa keskityin käytäntöyhteisön jäsenten väliseen vuorovaikutukseen ja kirjasin huomioni havaintopäiväkirjaan, jota kerääntyi kaikkiaan noin 90 sivua.

Toinen aineiston keräämisen tapa oli kuvaaminen. Dokumentoin keskustoituksia ja niiden ympäristöä valokuvaamalla. Tämä auttoi kiinnittämään huomiota osallistumisen konkreettisiin puitteisiin. Kuva-aineiston kokonaisuus koostuu 90 valokuvasta, jotka tarjosivat analyysivaiheessa mahdollisuuden keskittyä myös tilallisiin ja materiaalsiin kysymyksiin (ks. Murdoch & Pink 2005).

Kolmas aineiston tuottamisen tapa olivat haastattelut. Tein haastatteluja kaikkiaan 93 toimijan kanssa, joista 27 kasvokkain, 13 puhelimella tai Skypellä ja 53 sähköpostitse. Tätä aineistokokonaisuutta arvioidessa on syytä ottaa huomioon nämä eri menetelmät. Kasvokkaiset haastattelut kestivät keskimäärin 90 minuuttia ja puhelinhaastattelut 30 minuuttia, kun taas sähköpostihaastattelut koostuivat vain neljästä

ydinkysymyksestä', joihin osa vastasi varsin lyhyin lausein, osa pitkästi ja kuvaillen. Puhelimitse ja kasvokkain tehdyt haastattelut litteroitiin, ja kaikki haastatteluaineisto kerättiin lopulta yhteen, jolloin koossa oli yli 300 sivua haastattelutekstiä.

Analyysimenetelmäni oli laadullinen sisällönanalyysi (Mayring 2000). Käytäntöteorian näkökulmasta katsottuna pidin tärkeänä käsitellä kaikkia eri aineistokokonaisuuksia samanarvoisesti ja soveltaa niihin yhtäläisiä keinoja. Erittelin aineiston kolmessa vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa lajittelin koko aineiston käytäntökäsitteestä erotettujen elementtien mukaan, eli valitsin deduktiivisen kategorisoinnin (emt.). Käytin tätä menetelmää, koska halusin testata ja kehittää käytäntökäsitteen analyyttistä potentiaalia (olen käsitellyt tätä tarkemmin aiemmassa julkaisussa, ks. Ahva 2017a). Koodasin kaikki materiaalisuuteen viittaavat ainekset yhteen tiedostoon (esim. osallistumiseen liittyvät fyysiset paikat, tavarat ja kehollisuus), kaikki toimintaan viittaavat omaan tiedostoonsa (esim. osallistumiseen liittyvät tehtävät, ajoittaminen ja liikkuminen) ja lopulta kaikki merkityksiin viittaavat yhteen (esim. osallistumiseen liittyvä arviointi ja kritiikki sekä tunteiden ilmaiseminen). Näin syntyi kolme eri elementtikategoriaa.

Tämän jälkeen, analyysin toisessa vaiheessa, käsitelin kutakin elementtikategoriaa omana kokonaisuutenaan ja etsin niiden *sisältä* tiivistymiä ja säännönmukaisuuksia. Kolmas vaihe koostui siitä, että etsin elementtikategorioissa ilmenneiden tiheytemien *välille* linkkejä, jotka yhdistivät toiminnallisia, materiaalisia ja merkityksiä sisältäviä elementtejä eri tavoin eli muodostivat käytäntöjä. Näin pinnan alta hahmottui neljä ankkuroivaa käytäntöä, joita kuvaan tarkemmin seuraavaksi.

Osallistumista ankkuroivat käytännöt

Analyysini osoittaa, että eri tavoin osallistuvaa journalismia harjoittavissa käytäntöyhteisöissä on joitakin yhdistäviä tekijöitä, jotka ylläpitävät osallistumista journalistisena käytäntökokonaisuutena ja tuottavat toimintaan pysyvyyttä. Osallistumisen ankkuroivat käytännöt ovat tunnetyö, liikkuvuus, resurssien hallinta ja laadunvarmistus.

Tunnetyö

Keskeinen tekijä osallistuvassa journalismissa kaikissa kolmessa tapauksessa oli tunnetyö ("emotional labour", Hochschild 1983). Tämä tarkoittaa työtä, joka vaatii työn-tekijältä omien ja muiden ihmisten tunteiden tunnistamista ja hyödyntämistä oman tehtävänsä toteuttamiseksi (Richards & Rees 2011). Tällaista tunteiden kanssa työskentelemistä vaadittiin aineistossa kaikilta toimijoilta: toimittajien tuli kannustaa ja osallistujien innostua. Osallistuvassa journalismissa tunnetyö liittyi etenkin yhteisön ylläpitämiseen ja hyvän tunnelman luomiseen.

Keskustoimituksissa työskentelevät toimittajat käyttivät kaikissa tapauksissa paljon työaikaansa toimintaan, jota voi kuvata motivoinniksi. Erityisen selkeää tämä oli *Cafébabelissa*, jossa toimitussihteerit arvioivat, että avustajaverkoston kanssa vies-

timiseen menee puolet heidän työajastaan, ja juuri tässä viestinnässä vapaaehtoisia kannustetaan ja rohkaistaan kirjoittamaan tai lähettämään tekstejään julkaistavaksi. Yksi toimitussihteereistä kuvasi:

“Emme pelkästään kirjoita artikkeleita itse tai julkaise muiden tekstejä vaan me myös rohkaisemme ihmisiä kirjoittamaan. Me yritämme välittää eteenpäin sitä, mikä on Café-babelin visio.”

Myös *Cafébabelin* Brysselin paikallistiimin sähköposti- ja Facebook-viestinnässä ja sen merkityksissä korostuivat positiivisuus ja innostaminen: näitä kanavia ei käytetty ongelmien käsittelemiseen. Näyttääkin siltä, että mitä vähemmän rahaa on mukana kuviossa, sitä enemmän osallistumisen ylläpitämiseen vaaditaan positiivisuuden sävyttämää tunnettyötä, jota toimittajat pitivät työllään tehtävänä. Tunnettyö ja aikaa vievä yhteisönrakennustyö johtavat kuitenkin lopulta siihen, että organisaatioiden ympärille muodostuu uskollinen ydinjoukko, joka jaksaa pysyä mukana niukoin resurssien pyörittävässä toiminnassa, sillä he identifioituvat tiiviisti käytäntöyhteisöön.

Digitaalisen median teknologioita, jotka olivat osallistumisen oleellisia materiaalisia elementtejä, hyödynnettiin yhteisöjen ylläpitämiseen, motivointiin ja ”me”-tunnelman luomiseen etenkin *Cafébabelissa*, jonka osallistujat sijaitsivat maantieteellisesti hajallaan. Facebookia ja Skypeä pidettiin hyvinä välineinä, koska niiden avulla nimille tai nimimerkeille tuli myös kasvot. Toinen tunnettyöhön ja yhteisön ylläpitämiseen liittynyt materiaallinen seikka olivat tuotteet ja pienet palkinnot, joilla osallistujia kannustettiin ja liitettiin osaksi yhteisöä. *Cafébabelissa* oli kehitetty tapa, jossa joka kuukausi myönnettiin kannustuspalkinto aktiiviselle osallistujalle, esimerkiksi *Cafébabel*-kahvimuki tai t-paita. Keskustoimitukseen Pariisiin oli myös vastikään hankittu punainen nahkasohva, koska haluttiin, että toimituksessa vierailevat osallistujat kokisivat itsensä tervetulleeksi ja heille olisi jokin paikka.

Tunnettyö ja sen tuottama yhteisöllisyys olivat tärkeässä roolissa myös osallistujien pohdintoissa. He kuvasivat, kuinka heidän osallistumisensa kumpusi arvostuksesta kyseisiä medioita kohtaan. Kirjoittamalla juttuja, ottamalla kuvia, tekemällä käännöksiä tai osallistumalla keskustelutilaisuuksiin, he kokivat olevansa ”hyvässä seurassa” ja mukana ”innostavassa” yhteisössä, jonka tekemisiin he pystyivät monin tavoin samaistumaan. *Södra Sidanissa* tämä kävi ilmi selvästi, sillä lähes kaikki lukijapaneeleihin osallistuneet asukkaat alleviivasivat sitä, kuinka hienoa oli olla mukana hyvin järjestetyssä ja monipuolisesti koostetussa keskusteluporukassa, joukossa jonka kanssa he tavallisesti eivät olisi vuorovaikutuksessa. Keskustelu näissä ryhmissä mainittiin useaan otteeseen antoisaksi. Osallistumisensa kautta he samalla kokivat itsensä ja edustamansa asiat hyväksytyiksi.

Useat *Voiman* avustajat kertoivat arvostavansa lehteä ja olevansa ylpeitä siitä, että voivat olla mukana sen tekemisessä. Positiivinen tunnelataus *Voimaa*, sen tavoitteita ja yhteisöä kohtaan, oli siis oleellinen syy etenkin sitoutuneelle osallistumiselle. Eräs pitkäaikainen avustaja tiivisti oman kokemuksensa näin:

”Tärkein syy (osallistumiselleni) on kuitenkin se, että arvostan Voiman journalismia tai ehkä tarkemmin sanoen arvostan sitä yhteiskunnalliseen edistykseen ja oikeudenmukaisuuteen sitoutunutta työtä, jota koko Voiman projekti minulle edustaa. Haluan toiminnallani myös tukea tätä yhteisöä, joka on mahdollistanut Voiman ja sen edustaman kriittisen journalismin Suomessa.”

Liikkuvuus

Liikkuvuus on toinen osallistumista ankkuroiva käytäntö: osallistuva journalismi tarvitsee toimiakseen niin toimijoiden kuin objektienkin liikkuvuutta. Liikkuvuudella viitataan tässä siihen, kuinka ihmiset, palvelut, tavarat tai vaikkapa viestit ja tieto asetuvat suhteeseen toisiinsa ja määrittävät toisiaan liikkeessä olemisen kautta (ks. Adey 2017, 1–20). Siinä missä tunnettyö liittyy osallistuvassa journalismissa tiiviin ydinyhteisön rakentamiseen, liikkuvuus pitää huolen siitä, ettei ydinjoukko pääse kuihtumaan ja jähmettymään. Osallistuminen journalistisena käytäntönä tarvitsee myös vaihtuvuutta: satunnaisia pistäytyjiä ja läpikulkijoita.

Kaikissa julkaisuissa ydinjoukon ympärillä liikkunut väki vaihtui nopeasti: sekä toimitusorganisaatiossa että osallistujaverkostoissa. Tästä on hyvä esimerkki se, että niiden vuosien aikana, joka kului aineiston keräämisen ja tämän artikkelin julkaisemisen välillä, kaikkien toimitusorganisaatioiden kokoonpanossa on tapahtunut merkittäviä muutoksia: *Voiman* päätoimittaja ja lähes koko toimituskunta vaihtui dramaattisen irtisanomisepisodin myötä; *Södra Sidanin* seitsemänhenkisestä toimittajakunnasta vain päätoimittaja on sama, ja *Cafébabelin* kuudesta toimitussihteeristä vain kaksi on pysynyt toimituksessa. Ensin pidin tätä esteenä luotettavien tulkintojen esittämiselle, mutta myöhemmin ymmärsin, että kyseessä on oleellinen piirre, joka määrittää osallistuvan journalismin organisaatioita. Kaikki toimitukset esimerkiksi hyödynsivät työharjoittelujärjestelmiä tai osa-aikaisuuksia ja tuntitöitä. Merkitysten tasolla liikkuvuuden teema ilmeni aineistossa epävarmuutena ja stressinä lyhytkestoisista työsuhteista ja epäselvistä työnkuvista.

Myös osallistujaverkoissa oli suurta vaihtuvuutta, esimerkiksi monet *Voimaan* kirjoittaneet tai kuvanneet avustajat eivät mieltäneet itseään sopiviksi haastateltaviksi, koska olivat tehneet vain muutaman jutun lehteen. Kiinteän ydinjoukon lisäksi osallistuva journalismi kuitenkin tarvitsee yksittäisiä juttutarjouksia ja siksi myös satunnaisen avustajien kuuleminen oli tärkeää. Osallistuminen journalismin tekemiseen on toki yksilön näkökulmasta aina vain yksi toiminto muiden joukossa, jolloin sille täytyy raivata tilaa perheen, työn tai opintojen lomasta. Tämän vuoksi kaikki eivät edes halua tai voi sitoutua julkaisujen toimintaan kovin kiinteästi. Siksi monet valitsivat vain satunnaisen avustamisen.

Tekijäjoukon vaihtuvuuden lisäksi liikkuminen jäseni osallistumista myös hyvin konkreettisena toimintana: liikkuva elämäntapa, matkustaminen ja uusiin paikkoihin pääseminen olivat oleellisia motivaatiotekijöitä. Esimerkiksi *Voiman* ja *Cafébabelin* avustajat tuntuivat monesti yhdistävän loma- tai työmatkailua juttujen tekemiseen. Lisäksi *Cafébabelin* rahoittamat projektimaiset reportaasimatkat toimivat motivaatto-

reina sekä toimittajille että avustajille: he arvostivat ”paikan päälle pääsemistä”. Samaa arvostivat työssään myös *Södra Sidanin* toimittajat, toki varsin paikallisessa mittakaavassa. Heidän työssään oleellista oli ”mennä sinne, missä ihmiset ovat”: päästä ulos toimituksesta juttelemaan ja haastattelemaan paikallisia asukkaita. Se oli myös keskeinen keino sitouttaa esimerkiksi alueen nuoria asukkaita lehteen, kuten eräs *Södra Sidanin* toimittajista kuvasi:

”Liikumme paljon kouluilla. Liikumme nuorisotiloilla. Siksi ihmiset, jotka ovat asuneet täällä pitkään, tuntevat varmasti vähintään jonkin kaverinsa, joka on ollut mukana lehdeenteossa. Se on samalla aika tehokas tapa saada ihmisiä lukemaan lehteä.”

Materiaalisuuden näkökulmasta tarkasteluna *Voiman* tilat Helsingissä (tutkimuksen teon hetkellä yhteiset Into-kustantamon ja Rauhanpuolustajien kanssa) olivat selvästi paikka, jossa liikkui paljon väkeä. Tämä aiheutti jonkin verran häiriötä ja sai aikaan sen, että jotkut toimittajista tekivät osan työpäivästä kotona, koska siellä oli rauhallisempaa. Tämän teki mahdolliseksi läppärien ja muiden mobiililaitteiden käyttäminen ja se, että sähköposti oli olennaisin yhteydenpidon muoto. Sama päti myös muihin toimituksiin. Esimerkiksi *Cafébabelin* avustajat kertoivat kirjoittavansa juttujaan kahviloissa, kirjastoissa, yliopistolla tai kotonaan, joten kommunikointi sähköpostitse oli yleistä. Käytettävissä olisi ollut myös verkossa toimiva toimitusjärjestelmä, mutta monet kokivat sen raskaaksi. *Södra Sidanissakaan* toimitusjärjestelmän käyttäminen ei ollut kiinni fyysisestä paikasta tai työasemasta, sillä myös se toimi verkossa. Uuteen keskitettyyn järjestelmään siirryttiin juuri havainnointiviikolla, jolloin se kuitenkin aiheutti huomattavan paljon stressiä toimituksessa.

Resurssien hallinta

Tutkimusaineistossa oli paljon tihentyymiä, jotka viittasivat sekä epävarman taloudellisen tilanteen kanssa selviämiseen, että vaihtuvan tekijäjoukon kanssa toimimiseen (vrt. liikkuvuuden ankkurikäytäntö). Kolmas osallistumista ankkuroiva käytäntö on siten resurssien hallinta, jolla viitataan tapoihin, joilla taloudellisia ja henkisiä voimavaroja koordinoidaan vakaan toiminnan ylläpitämiseksi. Osallistuvassa journalismissa resurssien hallinta vaatii etenkin luovien verkostojen koordinoimista (Malmelin & Villi 2017). Tutkimissani tapauksissa todella paljon energiaa kului siitä huolehtimiseen, että julkaisujen toiminta voisi jatkua taloudellisesta niukkuudesta huolimatta. Merkitysten näkökulmasta näitä tulkintoja kehysti syvä huoli tulevaisuudesta mutta samalla myös pohjavireenä ollut usko asioiden järjestymiseen, sillä kaikissa yhteisöissä oli kokemus jatkuvuudesta ja siitä, että taloudellisista kriiseistä oli selvitty ennenkin.

Rahoitusmallien seurauksena *Voimassa* ja *Södra Sidanissa* resurssikysymys koski pääasiassa mainosmyyntiä ja *Cafébabelissa* rahoitushakemuksia. Toiminta, joka liittyi taloudellisten resurssien hallintaan, oli aineistossa kuitenkin myös tätä moninaisempi. Muun muassa *Voiman* toimittajat ja avustajat hakivat itselleen tai työryhmilleen myös henkilökohtaisia apurahoja. Lisäksi toimituksessa visioitiin oheistoimintaa, jolla leh-

teä voisi rahoittaa. *Voimassa* oltiin myös havaintoviikolla sisäisen kriisin kourissa, johon liittyi henkilö- ja linjaristiriitojen lisäksi oleellisesti myös ristiriitaisuuksia pienentyneiden resurssien jakamisesta. Tämä kriisi johti lopulta *Voiman* päätoimittajan erottamiseen ja toimituksen vakiväen vaihtumiseen. *Södra Sidanissa* oli puolestaan havaintoviikolla käynnissä laajentumisneuvottelut, jotka liittyivät tarpeeseen laven- taa ilmoittajapohjaa. Toimituksessa oltiin kuitenkin huolissaan siitä, kuinka suuri laa- jeneminen on järkevää ja kustautuuko se paikallisen ja osallistuvan otteen heikkene- misenä. *Cafébabelin* väki sai sen sijaan vierailuni aikana kuulla hyviä uutisia suuren EU-rahoituksen varmistumisesta, jolloin helpottuneisuuden tunnelma oli vahva.

Nämä esimerkit kuvaavat sitä materiaalista kontekstia, jossa julkaisujen käytäntö- yhteisöt toimivat. Rahoituksen epävarmuus ja resurssien riittämättömyys toistuivat usein myös toimijoiden tulkinnoissa. Esimerkiksi *Voiman* avustajilla oli puhetapa, jossa toistui jutuista saatavien palkkioiden ”surkeus”. Tämä tuotiin kuitenkin esille pääosin ymmärtäväsessä ja humoristisessakin mielessä. *Cafébabelissa* jännite ilmaistyön (Ter- ranova 2000) tekemisen ja vapaaehtoisuuden välillä oli jatkuvasti ilmassa. Toimitus- kunta tunnisti, että he eivät voi asettaa kirjoittajille ja kääntäjille sellaisia vaatimuksia kuin palkkasuhteessa oleville voisi, ja vapaaehtoiset myönsivät, että joskus ilmaisen työn tekeminen vaivaa. Näin asian ilmaisi eräs *Cafébabel*-aktiivi kaupunkitiimistä:

”Cafébabelissa toiminen on osoittanut itselleni, ettei työn tekeminen ilman korvausta aina ole paha asia, etenkin jos se auttaa kehittämään taitoja ja antaa uskottavuutta työ- elämässä. Ilmaistyön tekeminen on tietenkin yksi negatiivisista puolista tässä verkos- tossa. Niin moni ihminen tekee huipputyötä ilmaiseksi ja saa vastineeksi vain ystäviä ja huomiota, mikä on sinänsä mahtavaa, mutta kun vuokra pitää maksaa, niin homma ei enää tunnukaan yhtä houkuttelevalta. Toisaalta, minulla ei varmaankaan olisi nykyistä työpaikkaani ilman Cafébabelia.”

Etenkin korvauksetta toimivat osallistujat *Cafébabelissa* ja *Södra Sidanissa* toivat esiin sen, että heidän aikansa on rajallinen. Monet olisivat halunneet tehdä mielek- käältä tuntuvia kirjoitustöitä nykyistä enemmän tai osallistua paikallisiin keskustelui- hin aktiivisemmin, mutta arkielämä ja palkkatyö veivät usein voiton. Ei-journalistien näkökulmasta resurssien hallinta ankkuroivana käytäntönä koski siten vahvasti myös ajankäyttöä. Tämän vuoksi osallistuvan journalismin organisoiminen keskustoitimitus- ten päässä on myös ajallisesti rajallisten resurssien kanssa navigoimista. Aikaan liit- tyvät resurssien hallinnan kysymykset johtavat siihen, että osallistumiseen perustuva journalismi on aina epävarmaa, vaikka materiaaliset toimitusjärjestelmät ja keskustoi- mituksen organisointi olisivat sujuvia.

Laadunvarmistus

Neljäs osallistumista ankkuroiva käytäntö oli laadunvarmistus. Hyvin monenlainen toiminta osallistuvissa mediaorganisaatioissa ja niiden liepeillä liittyi siihen, että tavoitteena oli saada aikaan laadukas, julkaistava tuote tai esitys (Borger ym. 2016).

Tutkimissani tapauksissa laadunvarmistuksen ympärille kietoutui suuri joukko journalistista perustoimintaa: suunnittelua, juttupyynnöitä, juttuehdotuksia ja niiden arvioimista, editointia, palautteen antamista ja saamista, tekstien hiomista ja kullekin julkaisulle tyypillisen journalistisen ilmaisun omaksumista. Kaikki tutkimuksessa käsitellyt julkaisut ovat myös joillain tavoin palkittuja tai huomioituja, mikä lisäksi halua pitää yllä laatutasoa.

Kaikkein selkeimmin tämä käytäntö avautuu tarkastelemalla osallistumisen materiaalis-teknologisia elementtejä *Cafébabelissa*. Toimituksessa oli käytössä kolmiportainen julkaisujärjestelmä, jossa jutut kulkivat yksittäisten kirjoittajien kautta kaupunkiblogien julkaisuvastaaville, jotka editoivat tekstiä, lisäsivät kuvia ja julkaisivat jutun. Nämä julkaisuvastaavat olivat yleensä muita vapaaehtoisia tai mahdollisesti harjoitteluaan tekeviä opiskelijoita. Tämän jälkeen parhaat jutut julkaistiin varsinaisen verkkolehden sivuilla, eli toimitussihteerit Pariisissa käsitelivät juttuja laveammalle yleisölle sopiviksi ja ehdottivat sopivimpia käännettäväksi myös muille kielille. Tässä julkaisuprosessissa tekstit kulkivat useiden käsien kautta ja juttujen käsittely ja näkyvyys lisääntyivät joka portaalla.

Myös *Voimassa* laadunvarmistus oli tärkeä keskustoituksen työtä määrittävä tekijä. ”*Rankka editoiminen*” oli *Voiman* toimittajien mukaan keskeinen osa työprosessia, sillä avustajien tekstit saattoivat olla keskeneräisiä tai liian pitkiä. Jutuista haluttiin kuitenkin *Voiman* näköisiä ja oloisia ja avustajien kanssa pidettiin yhteyttä – avustajien mielestä ei aina tarpeeksi – editointiprosessin vaiheissa. Myös koko toimitusorganisaatio luki valmisteilla olevia juttuja ristiin ja antoi niistä toisilleen palautetta.

Södra Sidanissa laadunvarmistus kiteytyi kokouskäytäntöihin. Lehden rutiineihin kuului perjantaikokous, jossa arvioitiin tuorein numero ja hahmoteltiin seuraavaa. Havainnoimani perjantaikokouksen tunnelma oli varsin jännittynyt, koska uuden – koko konsernin laajuinen – toimitus- ja taittojärjestelmän teknisten hankaluuksien vuoksi toimittajat eivät olleet tyytyväisiä juttujen laatuun. Aikaisemmin koko julkaisuprosessi oli toimituksen omissa käsissä. Kitkaa herätti muun muassa se, että otsikkoa oli muutettu toimittajalta kysymättä viimeistelyvaiheessa Tukholmassa.

Laadunvarmistuksessa kiteytyi paljon kriittisiä ja emotionaalisesti latautuneita merkityksiä. Osallistujille kokemus vapaudesta valita omat juttuaiheensa tai näkökulmansa oli oleellinen motivaatiotekijä. Esimerkiksi *Voimassa* monet kirjoittivat juuri omaa sydäntä lähellä olevista aiheista, kuten maahanmuutosta, tasa-arvosta tai ihmisoikeuksista. Tunnelatausta oli siksi ilmassa enemmän, jos nämä omat ja itseä lähelle tulevat juttuaiheet jossain käsittelyprosessin vaiheessa kohtasivat kritiikkiä. Eräs *Voiman* toiminnassa pitkään mukana ollut avustaja totesi, että ”*se on tavallaan imartelevaa, että joku näkee vaivaa ja jaksaa jumpata sinun kanssa sitä tekstiä, mutta sitten se voi myöskin olla loukkaavaa.*”

Editoiminen koettiin houkuttelevana tekijänä *Voimassa* ja *Cafébabelissa* siinä mielessä, että monet journalistin urasta haaveilevat osallistujat saivat editointiprosessin kautta itselleen oppia siitä, kuinka juttuja koostetaan ja lopulta näyttävän lisän portfolioonsa. Osallistuminen olikin monille oppimisen ja uran kehittämisen paikka.

Laadunvarmistuksen ympärille kiteytyvät kuitenkin myös kaikkein herkimmät valtakysymykset: kuka saa päättää, mitä julkaistaan ja mitä journalistisilla kriteereillä tarkoitetaan. Eräs *Voiman* toimittaja kuvaa, kuinka kirjoittajien ja toimituksen välillä on ajoittain kitkaa siitä, mitä lehdessä voi julkaista:

”No siis pahimmillaan on jotain tämmösiä kehy-juttuja, joita meille tarjotaan, kun ajatellaan että Voima on semmoinen julkaisualusta, joka julkaisee että ’hei meillä on tämmönen järjestö ja tämmönen projekti jossakin ja että me tuetaan näitä paikallisia viljelijöitä, jotka kasvattaa banaaneja, ja että tää on niin hieno projekti’. Siis monet tyypit, ketkä kirjoittaa, niin ne on itse asiantuntijoita, mutta ne ei ole journalisteja. Sillon siinä tulee se ongelma, että ne ei näe sitä, että okei, tämä on asiantuntijan näkökulmasta varmaan ihan kiinnostava, mutta kun tämä ei ole journalismia mitä sinä teet.”

Vaikka kaikki tarkastellut toimitukset jakoivat päätäntävaltaa myös toimituksen ulkopuolelle, on selvää, että lopulliset päätökset tehtiin kuitenkin kaikissa tapauksissa toimituksessa. Laadunvarmistukseen liittyvän toiminnan kautta tätä valtaa pidettiin keskustoitimusten käsissä, mutta sitä tasapainotettiin motivoivalla tunnetyöllä.

Päätelmät: Pysyvyyttä tuottavat mutta ristiriitaiset ankkurit

Olen tässä artikkelissa tarkastellut, miltä osallistuminen journalismin yhteydessä näyttää, jos journalismia tarkastelee avoimena julkisen viestinnän rakenteena ja osallistumista sen keskeisenä käytäntökokonaisuutena. Tutkimusaineiston purkaminen materiaalisiin, tulkinnallisiin ja toiminnallisiin elementteihin auttoi tekemään tutun vieraaksi ja tarkastelemaan sitten toisistaan irrotettujen elementtien välisiä suhteita ja paikantamaan ankkuroivia käytäntöjä, jotka rakenteistavat osallistumista ja sitä kautta koko osallistuvaa journalismia.

Tarkastelun kohteena oli kolme julkaisua: *Voima*, *Cafébabel* ja *Södra Sidan*. Tutkimukseni mukaan osallistuvan journalismin tekeminen on näissä organisaatioissa varsin epävakaa: teknologiset alustat muuttuvat ja niitä on jatkuvasti päivitettävä, uusia julkaisuja ilmestyy kilpailemaan huomiosta etenkin verkkoon, julkaisujen taloudellinen pohja on epävarma eikä ongelmatonta rahoitusmallia ole löydetty, kiistoja syntyy ja ihmisten aika ja halu osallistua on rajallinen.

Kaikissa kolmessa tutkitussa tapauksessa journalismia on kuitenkin kyetty tekemään osallistavasti reilusti yli kymmenen vuotta. Tätä kirjoittaessa, alkuvuonna 2018, kaikki julkaisut ilmestyvät edelleen. *Voima* toimii printtinä ja uudistettuna myös verkossa. Päätoimittajan ja toimittajakunnan vaihtumisen jälkeen lehden toimintaa on suunnattu kohti avustajavetoisempaa otetta, pääosin budjettisyistä. Myös *Cafébabelin* päätoimittaja on vaihtunut. Julkaisu on myös juhlinut viittätoista toimintavuottaan ja aikoo uutiskirjeensä perusteella kehittää toimintaansa yhä ammattimaisempaa suuntaan. Tosin vielä ei ulospäin näy, mitä tämä oikeastaan tarkoittaa. *Södra*

Sidanin päätoimittajasta on tullut kolmeksi eri julkaisuksi (*HuddingeDirekt*, *BotkyrkaDirekt* ja *SkärholmenDirekt*) laajentuneen lehden toimitusjohtaja ja vastaava julkaisija. Havainnoinnin perusteella lehteä kehitetään enemmän osana Direkt Press-lehtiketjua kuin paikallisesti ja osallistuvasti. Julkaisujen suurissa kehityskuluissa ei siten ole yhteneväisyyttä, vaan linjat ovat vieneet joko osallistuvuuden tai ammattimaisuuden suuntaan. Kummankin linjan taustalla vaikuttaa kuitenkin olevan tarve hallita epävarmaa taloudellista tilannetta joko laajentamalla tai supistamalla toimintaa. Resurssien hallinta on siten työllistänyt runsaasti kaikkia organisaatioita aineiston keräämisen ja tämän artikkelin julkaisemisen välillä.

Tulosten mukaan *resurssien hallinnan* lisäksi tarvitaan kolme muutakin ankkurikäytäntöä, joiden avulla julkaisut voivat toimia epävakaudesta huolimatta ja nämä ovat *tunnettyö*, *liikkuvuus* ja *laadunvarmistus*. Osallistuva journalismi tarvitsee toimiakseen kaikkia näitä neljää käytäntöä ja jos yksi niistä kuihtuu, voi koko julkaisutoiminta olla vaarassa. Ankkureiden välillä on toki myös jännitteitä. Esimerkiksi liikkuvuus ja tunnettyö tuottavat ristivetoa, sillä sekä liikkuvuutta että liikkumattomuutta tarvitaan (vrt. Adey 2010, Nikunen 2013, 228). Yhtäältä käytäntöyhteisöjen tulee keskittyä tiiviin yhteisön rakentamiseen (vrt. Malmelin & Villi 2017), mutta toisaalta niiden tulee pitää yhteisön rajat sen verran avoimina, että satunnaisten osallistujien saatavuus pysyy vakaana ja osallistumiskynnys matalana.

Yhdessä nämä ankkurit kuitenkin sitovat yhteen käytäntöyhteisöjen jäseniä ja ohjaavat viestintän toimintaa siten, että juttujen julkaiseminen epävarmassa toimintakentässä tulee mahdolliseksi. Tulosten pohjalta voi päätellä, että tähän on vaadittu ensinnäkin ihmissuhdetyötä, joka rakentaa luottamusta, vastavuoroisuutta ja tukee motivaatiota. Lisäksi on tarvittu nopeampoina ihmisten, tehtävien ja teknologioiden liikuttelemista ja tämän liikkuvuuden hallinnoimista sekä halukkuutta siihen. Pysyvyyttä on tuottanut myös se, että niukkoja voimavaroja on pystytty jakamaan ja järjestelemään joustavasti siten, että se ei ole herättänyt kokemuksia epätasa-arvoisuudesta tai taloudellisesta hyväksikäytöstä. Lisäksi on vaadittu siitä huolehtimisesta, että osallistumisen lopputuloksena syntyy laadukkaita journalistisia esityksiä, joista kumpuava saavutuksen tunne pitää yllä halua jatkaa osallistuvan journalismin tekemistä.

Osallistumista ankkuroivat käytännöt antavat kaikille käytäntöyhteisön jäsenille jotakin, vaikka ne näyttäytyvät erilaisina journalisteille ja ei-journalisteille. Tulokseni ovat linjassa etenkin aiemman tutkimuksen kanssa, joka on kohdistunut osallistujien kokemuksiin yhteistoiminnallisuudesta (ks. Borger ym. 2016; Gerson ym. 2017). Käyttämäni teoreettis-metodologinen näkökulma siten selvästi tasapainottaa osallistavan journalismin tutkimusperinnettä, joka on aikaisemmin tarkastellut yhteistoimintaa lähinnä professionalismin näkökulmasta.

Samalla kun lähestymistapa auttaa tunnistamaan sen, mikä on yhteistä, se valottaa myös sitä, miten valta eri käytäntöjen sisällä jakautuu. Yksittäin tarkasteltuna ankkurit eivät olekaan kaikille osapuolille pelkästään voimauttavia tai demokraattisia. Sekä toimittajiin että ei-toimittajiin kohdistuva käytäntöteoreettinen tarkastelu osoittaa, että osallistuvan journalismin hankaluudet ja rajoitukset eivät palaudu

pelkästään joko toimittajien kontrolloimishaluun tai kansalaisten epäaktiivisuuteen (vrt. Karlsson ym. 2015, 305), vaan siihen, että samalla kun ankkurit pitävät yllä osallistuvaa journalismia, ne ovat ristiriitaisia eikä valta jakaudu tasaisesti käytäntöjen sisällä. Määrittelin nimittäin osallistumisen käytäntökokonaisuudeksi, jossa eri osapuolet pääsevät mukaan heitä koskeviin päätöksiin ja jossa osallistuminen tähtää vallan jakamiseen (Carpentier 2015).

Liikkuvuus on hyvä esimerkki ristiriitaisuudesta. Esimerkiksi koulutuksessa ja työelämässä liikkuvuuden vaade liittyy uusliberalistiseen ihanteeseen itsensä hallinnasta ja tuottavuuden lisäämisestä, eikä se kohdistu tasa-arvoisesti esimerkiksi eri sukupuoliin tai sosiaaliluokkiin (Nikunen 2013, 229). Osallistavassa journalismissa liikkuvuuteen liittyvä epätasa-arvo ei havaintojeni mukaan palaudu sukupuoleen, vaan juontaa etenkin siitä, että tämä käytäntö määrittyy usein keskustoitusten tarpeesta ylläpitää tarpeeksi isoa osallistujareserviä, jotta aineistoa olisi aina tarjolla. Siksi liikkuminen on toivottavaa, koska suuren ydinjoukon ylläpitäminen olisi liian työlästä ja kallista. Osallistujille kokemus pelkästään siirrettävänä työvoimana toimimisesta voi kuitenkin olla epämotivoivaa ja on selvää, että toisille liikkuvuus ja pienten määräaikaisten tehtävien tekeminen on mahdollisuus, toisille pakko. Näistä ristiriitaisuuksista huolimatta liikkuvuus on jaettu ja jatkuvuutta ylläpitävä ankkuri: sen sisältämä kutsu valinnanvapaudesta ja joustavuudesta sopii monien osallistujien elämäntilanteisiin, esimerkiksi heidän haluunsa matkustaa ja tehdä keikkahommia, jotka hyödyttävät heitä tulevaisuudessa. Liikkuvuuden kautta osallistujat pääsevät vaikuttamaan esimerkiksi siihen, etteivät julkaisumahdollisuudet rajaudu vain pienen joukon kesken.

Myös laadunvarmistus näyttää hyödyttävän ennen kaikkea journalisteja keskustoituksissa. Laadusta puhuminen onkin tapa pitää sisältöihin liittyvä määrittelyvalta toimitusten käsissä, mutta laadunvarmistuksesta tulee jaettu ankkuri siksi, että myös osallistuvat ei-journalistit haluavat, että heidän juttunsa olisivat mahdollisimman hyviä ja saavuttaisivat mahdollisimman suuren yleisön. Tämä tulos vahvistaa muun muassa Borgerin ja kumppaneiden (2016, 720) kiinnostavaa havaintoa siitä, että julkaisun laadukkuuden ja houkuttelevuuden vuoksi monet hollantilaiset vapaaehtoiset olivat valmiita jopa rajaamaan tutkittujen medioiden osallistumisoikeutta. Omassa aineistossani osallistujat olivat valmiita siihen, että päätösvalta vaikkapa ilmaisutavoista tai tekstin rakenteesta ei ole kokonaan heidän omissa käsissään. Laadunvalvonnan kautta osallistujille avautuu lopulta mahdollisuus vaikuttaa, vaikkakin kontrolloidusti, niihin aiheisiin ja näkökulmiin, joita otetaan julkiseen käsittelyyn ja siihen, että julkaisut saisivat enemmän julkista huomiota ja painoarvoa.

Tunnettyö on puolestaan käytäntö, joka vaikuttaa palvelevan enemmän osallistuvia kansalaisia kuin journalisteja. Osallistuminen on kaikissa tutkimissani tapauksissa vapaaehtoista ja aineiston mukaan myös innostavaa, sosiaalisesti palkitsevaa, jopa hauskaa (ks. myös Gerson ym. 2017). Ihmisillä on kaikilla omat henkilökohtaiset motiivinsa osallistumiseensa, joten heidän näkökulmastaan hyvän ilmapiirin ylläpitäminen vaikuttaa lähinnä positiiviselta lisäältä. Tämä tulos on merkittävä sen kannalta, mitä Borger kollegoineen (2016) ovat havainneet hollantilaisesta osallis-

tavasta journalismista: osallistujat kaipaavat toimintaan vastavuoroisuutta, eli sitä että heidän tekemisenä huomioidaan ja että toimitus antaa tukea ja palautetta, jotta itsevarmuus voi kasvaa. Omassa aineistossani tunnettyö oli journalisteille kuitenkin varsin työlästä ja se koettiin joskus ylimääräiseksi lisäksi, vaikka samalla oli huomattu sosiaalisen kanssakäymisen (Malmelin & Villi 2017, 193) tai vaikkapa avustajatapaamisten ruokatarjoilun merkitys (Gerson ym. 2017). Tunnettyössä rakentuu julkaisuiden ydinyhteisö ja tämän yhteisöllisyyden kautta osallistujat – joskin vain pieni osa koko joukosta – pääsevät vaikuttamaan muun muassa siihen, miten läpinäkyvästi toimitus toimii, miten siellä viestitään ja jaetaan tehtäviä.

Resurssien hallinta työtehtävänä rasittaa selvästi enemmän keskustoituksia kuin osallistujia ja se onkin melko tavanomainen journalististen organisaatioiden käytäntö: käytettävissä olevat materiaaliset ja henkiset resurssit pyritään valjastamaan mahdollisimman tehokkaasti niin, että juttuja voidaan julkaista säännöllisesti. Lisäksi, koska keskeiset resurssit, eli aika ja raha, ovat osallistuvassa journalismissa tavanomaista epävakaampia, vaaditaan journalisteilta hyvin paljon epävarmuuden sietokykyä ja joustavia organisointitaitoja. Myös toimittajien omat palkat ja työsuhteet ovat usein kiinni siitä, onko jotakin lisärahoitusta onnistuttu saamaan vai ei. Epävarmuus ja määräraikaisuuden kokemus tuottavat turhautuneisuutta myös osallistujissa (ks. Gerson ym. 2017, 347). Heidä resurssien hallinta ei toki rasita työtehtävän tavoin, mutta heidän tulee järjestää oman elämänsä aika- ja rahakysymykset niin, että he voivat antaa panoksensa julkaisuiden tekemiseen. Etenkin aikaa vievissä ja täysin korvauksettomissa tehtävissä osallistuminen jää vain sellaisten toimijoiden tehtäväksi, joille se on taloudellisesti mahdollista. Siksi eettiset kysymykset vapaaehtoistoiminnan taloudellisesta hyväksikäytöstä koskettavat etenkin organisaatioita, jotka eivät kompensoi osallistumista rahassa. Tämän vuoksi on hyvä, että journalismissa avataan myös ajallisesti pienempiä ja rajattuja (vrt. Peters & Witschge 2015) tai rahallisesti korvattuja osallistumismahdollisuuksia. Resurssien hallinta käytäntönä on kuitenkin välttämätön ja paljon huomiota vaativa ankuri, sillä se kohdistuu julkaisujen perusolemassaoloon ja ylittääään avaa osallistujille mahdollisuuden vaikuttaa niiden kautta asiakysymyksiin, joita julkisuudessa käsitellään.

Tutkimukseni käsitteli pieniä, yhteistoiminnallisia mediaorganisaatioita, mutta tuloksia voi pohtia myös suhteessa valtavirtajournalismiin, jossa osallistujat toimivat tyypillisesti lähteinä, eivät niinkään toiminnallisina yhteistyötahoina (Malmelin & Villi 2017, 184). Jos isot toimitukset kuitenkin haluavat kehittää osallistumista yhteistoiminnallisempaan suuntaan, ne voivat arvioida, miten yllä esitetyt ankkurit on järjestetty heidän organisaatioissaan ja mihin suuntaan niiden pitäisi kehittyä. Ihmisten motiivit osallistua journalismin tekemiseen suuntautuvat usein jutunteon yli (Ahva 2017b; Borger ym. 2016), joten toimitusten on tarpeen miettiä, mistä ihmiset oikeastaan haluavat päästä osallisiksi esimerkiksi uutisjuttua kommentoidessaan, ja vastaavatko julkaisujen tarjoamat osallistumismahdollisuudet näihin tarpeisiin. Voidaan kysyä, onko osallistumisen kynnys tarpeeksi matala ja sovellukset helppokäyttöisiä (liikkuvuus) mutta toiminta samalla huomioitua ja kannustettua (tunnettyö)? Voidaan pohtia myös sitä, onko toimituksen omat voimavarat (resurssien hallinta) järjestetty

parhaalla mahdollisella tavalla, jotta osallistumista voidaan ohjata ja koordinoita. Esi-merkiksi hyvä verkkokeskustelu (laadun hallinta) ei synny ilman toimittajien aktiivista työpanosta mutta ei myöskään ilman osallistujille asetettuja selkeitä rajoja (Hautakangas ym. 2017). Ankkurit ohjaavat siten huomaamaan etenkin osallistumisen vastavuoroisuuden.

Viitteet

- 1 (1) Kerro lyhyesti itsestäsi ja suhteestasi julkaisuun? (2) Miten olet käytännössä osallistunut julkaisun tekemiseen? (3) Miksi olet halunnut osallistua? (4) Onko tällä toiminnalla ollut joitain vaikutuksia eli mitä siitä on seurannut?

Kirjallisuus

- Adey, Peter (2017). *Mobility*: Second Edition. London: Routledge.
- Ahva, Laura (2010). *Making News with Citizens: Public Journalism and Professional Reflexivity in Finnish Newspapers*. Tampere: Tampere University Press.
- Ahva, Laura (2017a). Practice theory for journalism studies: Operationalizing the concept of practice for the study of participation. *Journalism Studies*, 18:12, 1523–1541. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2016.1139464>
- Ahva, Laura (2017b). How is participation practiced by “in-betweeners” of journalism? *Journalism Practice* 11:2-3, 142–159.
- Anderson, Chris (2016). News ecosystems. Teoksessa: Witschge, Tamara; Anderson C. W.; Domingo, David & Hermida, Alfred (toim.). *The Sage Handbook of Digital Journalism*. London: Sage, 410–433.
- Anderson, Chris W., Emily Bell, & Clay Shirky (2012). *Post-Industrial Journalism: Adapting to the Present*. Tow Centre for Digital Journalism: Columbia School of Journalism. <https://doi.org/10.1177/1464884912457533>
- Barnes, Renee (2016). The ecology of participation. Teoksessa Witschge, Tamara; Anderson C. W.; Domingo, David & Hermida, Alfred (toim.). *The Sage Handbook of Digital Journalism*. London: Sage, 179–192.
- Barnes, Barry (2001). Practice as collective action. Teoksessa Schatzki, Theodor; Knorr Cetina, Karin & Savigny, Eike (toim.). *The Practice Turn in Contemporary Theory*. London: Routledge, 25–36.
- Beckman, Petter (2011). Utanför nyhetsmallen: Med läsarnas hjälp. Teoksessa von Krogh, Thorbjörn (toim.). *Public Journalism Efter Nio År med Södra Sidan*. Stockholm: Sim(o), 23–204.
- Borger, Merel; van Hoof, Anita & Sanders, José (2016). Expecting reciprocity: Towards a model of the participants’ perspective on participatory journalism. *New Media & Society* 18:5, 708–725. <https://doi.org/10.1177/1461444814545842>
- Bräuchler, Birgit & Postill, John (toim.) (2010). *Theorising Media and Practice*. New York: Berghahn Books.
- Carpentier, Nico (2015). Differentiating between access, interaction and participation. *Conjunctions: Transdisciplinary Journals of Cultural Participation* 2:2, 8–28. <https://doi.org/10.7146/tjcp.v2i2.22915>
- Chandler, Daniel & Munday, Rod (2016) (toim.). *Oxford Dictionary for Social Media*. Oxford: Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acref/9780191803093.001.0001>
- Couldry, Nick (2004). Theorizing media as practice. *Social Semiotics* 14:2, 115–132. <https://doi.org/10.1080/1035033042000238295>
- de Certeau, Michel (1984). *The Practice of Everyday Life*. Berkeley: University of California Press.
- Domingo, David; Quandt, Thorsten; Heinonen, Ari; Paulussen, Steve; Singer, Jane B. & Vujnovic, Marina (2008). Participatory Journalism in the Media and Beyond. *Journalism Practice* 2:3, 326–342. <https://doi.org/10.1080/17512780802281065>
- Gerson, Daniela; Chen, Nien-Tsu Nancy; Wenzel, Andrea; Ball-Rokeach, Sandra & Parks, Michael (2017). From audience to reporter. *Journalism Practice* 11:2–3, 336–354. <https://doi.org/10.1080/17512786.2016.1216800>

- Giddens, Antony (1984). *The Constitution of Society: Outline of the Theory of Structuration*. Cambridge: Polity Press.
- Hautakangas, Mikko; Ahva, Laura & Haara, Paula (2017). *Sovittelujournalismin käsikirja*. Tampere: Journalismin, viestinnän ja median tutkimuskeskus COMET. Saatavilla verkossa: sovittelujournalismi.fi.
- Heinrich, Ansgard (2012). Foreign Reporting in the Sphere of Network Journalism. *Journalism Practice* 5:6, 766–775. <https://doi.org/10.1080/17512786.2012.667280>
- Hemánus, Pertti (1990). *Journalistiikan perusteet*. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hermida, Alfred & Thurman, Neil (2008). A clash of cultures: The integration of user-generated content within professional journalistic frameworks at British newspaper websites. *Journalism Practice* 2:3, 343–56. <https://doi.org/10.1080/17512780802054538>
- Hochschild, Arlie R. (1983) *The Managed Heart: Commercialization of Human Feeling*. Los Angeles: University of California Press.
- Karlsson, Michael; Bergström, Annika; Clerwall, Christer & Fast, Karin (2015). Participatory journalism: the (r)evolution that wasn't: Content and user behavior in Sweden 2007–2013. *Journal of Computer-Mediated Communication* 20: 295–311. <https://doi.org/10.1111/jcc4.12115>
- Kammer, Aske (2013). Audience participation in the production of online news: Towards a typology. *Nordicom Review* 34: Special Issue, 113–126.
- Kreiss, Daniel & Brennen, J. Scott (2016). Normative models of digital journalism. Teoksessa: Witschge, Tamara; Anderson C. W.; Domingo, David & Hermida, Alfred (toim.). *The Sage Handbook of Digital Journalism*. London: Sage, 299–314. <https://doi.org/10.4135/9781473957909.n20>
- Latour, Bruno. (2005). *Reassembling the Social: An Introduction to Actor-Network-Theory*. New York: Oxford University Press.
- Lewis, Seth C. (2012). The tension between professional control and open participation. *Information, Communication & Society* 15:6, 836–866. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2012.674150>
- Malmelin, Nando & Villi, Mikko (2017). Co-creation of what? Modes of audience community collaboration in media work. *Convergence: The International Journal of Research into New Media Technologies*. 23:2, 182–196. <https://doi.org/10.1177/1354856515592511>
- Marcus, George E. (1995). Ethnography in/of the world system: The emergence of multi-sited ethnography. *Annual Review of Anthropology* 24: 95–117. <https://doi.org/10.1146/annurev.an.24.100195.000523>
- Mayring, Philipp (2000). Qualitative Content Analysis. *Forum: Qualitative Social Research* 1 (2), Article 20. Saatavilla verkossa: <http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:0114-fqs000220a>.
- Murdoch, Graham & Pink, Sarah (2005). Picturing practices: Visual anthropology and media ethnography. Teoksessa. Rothenbuhler, Erich W & Coman, Mihai (toim.). *Media Anthropology*. Thousand Oaks: Sage, 149–161. <https://doi.org/10.4135/9781452233819.115>
- Nikunen, Minna (2013). Nuoret liikkuvat, eliitit kannustavat. Teoksessa Lehtonen, Mikko (toim.) *Liikkuva maailma*. Tampere: Vastapaino, 215–231.
- Pateman, Carole (1970). *Participation and Democratic Theory*. Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511720444>
- Peters, Chris, & Witschge, Tamara (2015). From grand narratives of democracy to small expectations of participation. *Journalism Practice* 9:1, 19–34. <https://doi.org/10.1080/17512786.2014.928455>
- Platon, Sara, and Mark Deuze (2003). Indymedia journalism: A radical way of making, selecting and sharing news? *Journalism* 4: 3, 336–355. <https://doi.org/10.1177/14648849030043005>
- Raetzsch, Christoph (2015). Innovation through practice: Journalism as a structure of public communication. *Journalism Practice* 9: 1, 65–77. <https://doi.org/10.1080/17512786.2014.928466>
- Reckwitz, Andreas (2002). Toward a theory of social practices: A development in culturalist theorizing. *European Journal of Social Theory* 5:2, 243–263. <https://doi.org/10.1177/1368431022225432>
- Richards, Barry & Rees, Gavin (2011). The management of emotion in British journalism. *Media, Culture & Society* 33:6, 851–867. <https://doi.org/10.1177/0163443711411005>
- Steensen, Steen, & Laura Ahva (2015). Theories of Journalism in a Digital Age. *Digital Journalism* 3:1, 1–18. <https://doi.org/10.1080/21670811.2014.927984>
- Saukko, Paula (2003). *Doing Research in Cultural Studies: An Introduction to Classical and New Methodological Approaches*. London: Sage. <https://doi.org/10.4135/9781849209021>

- Schatzki, Theodore S. (2001). Practice mind-ed orders. Teoksessa Schatzki, Theodor; Knorr Cetina, Karin & von Savigny, Eike (toim.). *The Practice Turn in Contemporary Theory*. London: Routledge, 50–63.
- Shove, Elizabeth, Pantzar, Mika & Wattson, Matt (2012). *The Dynamics of Social Practice: Everyday Life and How It Changes*. Los Angeles: Sage. <https://doi.org/10.4135/9781446250655.n1>
- Singer, Jane B.; Hermida, Alfred; Domingo, David; Heinonen, Ari; Paulussen, Steve; Quandt, Thorsten; Reich, Zvi & Vujnovic, Marina (2011). *Participatory Journalism in Online Newspapers: Guarding the Internet's Open Gates*. New York: Wiley-Blackwell. <https://doi.org/10.1002/9781444340747>
- Swidler, Ann (2001). What anchors cultural practices? Teoksessa Schatzki, Theodor; Knorr Cetina, Karin & von Savigny, Eike (toim.). *The Practice Turn in Contemporary Theory*. London: Routledge, 74–92
- Terranova, Tiziana (2000). Free labor: Producing culture for the digital economy. *Social Text* 18:2, 33–58. https://doi.org/10.1215/01642472-18-2_63-33
- Waisbord, Silvio (2013). *Reinventing Professionalism: Journalism and News in Global Perspective*. Cambridge: Polity Press.
- Wenger, Etienne, Richard McDermott, & William M. Snyder (2002). *Cultivating Communities of Practice: A Guide to Managing Knowledge*. Boston: Harvard Business School Press.